

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А. М., Бєленька Г. В., Богінч О. Л., Поніманська Т. І. – Київ : Видавництво, 2012. – 26 с.
2. Березіна О. М. «Грайлик» Програма з організації театралізованої діяльності в дошкільному навчальному закладі / О. М. Березіна, О. З. Гніровська, Т. А. Линник. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 56 с.
3. Дуткевич Т. В. Дошкільна психологія: 2-ге видання. Навч. пос. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 392 с.
4. Каган М. С. Философия культуры. Становление и развитие / М. С. Каган. – СПб: Лань, 1998. – 448 с.
5. Кочерга О. Психофізіологія емоційно-почуттєвого благополуччя дошкільника / О. Кочерга // Дитячий садок. Спецвипуск за матеріалами Всеукраїнського Дня Дошкілля. – 2010. – № 25 (553). – С. 8–12.
6. Лазаревич С. Емоційно-ціннісний розвиток дошкільника С. Лазаревич // Дошкільне виховання, 2009. – №8. – С.12–14.
7. Максименко С. Емоційний розвиток дитини / С. Максименко – Київ : Мікрос-СВС, 2003. – 112 с.
8. Шевчук А. Творче освоєння дитиною світу культури / А. Шевчук // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2012. – №12. – С. 4–10.

Боровик Д.С.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Науковий керівник – к.п.н., доц. Вашак О.О.

ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ПОЧУТТІВ У ПРОЦЕСІ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розкривається значення національного виховання дошкільників у руслі державних освітніх реформ. Окреслено проблематику патріотичного виховання підростаючого покоління в сучасних умовах.

На сучасному етапі розвитку української державності особливого значення набуває питання формування патріотичних почуттів та національної свідомості підростаючого покоління. Виховання патріота, громадянина, духовно багаті особистості – процес тривалий і багатогранний. Він потребує від педагогів і батьків великої праці над собою, усвідомлення високих цінностей та відповідної поведінки, розуміння виховних завдань та вибору оптимальних методів і форм роботи з дітьми.

Закон України «Про освіту», Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття), Концепція дошкільного виховання в Україні чітко окреслили мету, завдання, стратегічні напрями та шляхи

реформування дошкільних інституцій відповідно до сучасних тенденцій економічного і духовного розвитку країни. Головний орієнтир оновлення змісту їх роботи – максимальне врахування етнічних і регіональних особливостей та широке використання засад народної педагогіки, національної культури, сучасних досягнень науки, надбань світового педагогічного досвіду [1].

Сучасні концепції національного виховання наголошують на важливості національної спрямованості освіти, її органічної єдності з національною історією і традиціями, на збереженні і збагаченні культури українського народу. Оскільки патріотизм набуває нині особливого значення, відтак виникає гостра потреба у розробці системи роботи з дітьми дошкільного віку щодо формування у них основ патріотичного виховання, яка б дала можливість для всебічного розвитку особистості майбутнього громадянина – патріота України шляхом ознайомлення дітей з культурою, традиціями та звичаями українського народу.

Мета статті полягає в обґрунтуванні та розкритті значущості національного виховання дошкільників та формуванні в них патріотичних почуттів.

Особливого значення розробці теорії патріотичного виховання підростаючого покоління надавали вітчизняні педагоги (Г. Сковорода, О. Духнович, С. Русова, О. Сухомлинський, К. Ушинський, Я. Чепіга та інші). Новітні тенденції сучасного патріотичного виховання молоді висвітлено в працях І. Беха, В. Борисова, М. Боришевського, П. Гнатенко, Д. Ельконіна. Велике значення для розробки сучасних підходів до формування у дітей старшого дошкільного віку основ національної самосвідомості містяться у концепції розвитку українського дошкільця, вони розроблені Л. Артемовою, А. Богуш, Н. Лисенко, Т. Поніманською, О. Шевченко.

Видатний педагог, науковець Софія Русова у свій час наголошувала, що лише національне виховання спроможне виховати цілісну, високоморальну особистість. Українська діячка, зазначала, що саме національне виховання через пошану і любов до інших народів приведе націю до широкого єднання і порозуміння між народами і націями. Софія Русова наполягала на тому, щоб у дитячому садку обов'язково відчувався національний дух: «діти повинні стояти ближче до природи», до «невпинної хліборобської праці українців, яка годує і себе, і сусідів, і інших»; широко використовувати у вихованні доробки народної естетичної творчості: словесні ігри, пісні, музикування на народних інструментах, забави, інсценізації, орнаменти, архітектуру тощо; виховання «має бути позначене українським мистецтвом» та супроводжуватися позитивними емоціями; в моральному вихованні орієнтуватися на національні риси, зумовлені фізичним оточенням

(географічним оточенням, кліматом, природою) та історією краю, українського народу; розвиток творчих здібностей дітей засобами національного матеріалу, найбільш поширеного в тій чи тій місцевості, використання творів українських письменників, усної народної творчості; прилучення дітей до народних національних свят, традицій, оберегів українського народу, до «національної етнографії». Тобто все те, що буде виховувати юного патріота вже з раннього дитинства [5].

Виховувати особистість з активною громадянською позицією – завдання не з легких. В. Сухомлинський пропонував починати виховувати громадянина з дитинства, адже це найважливіший період людського життя. Великий педагог підкреслював: «У дитинстві починається тривалий процес пізнання – пізнання і розумом, і серцем – тих моральних цінностей, що лежать в основі моралі: безмежної любові до Батьківщини, готовності віддати життя за її щастя, велич, могутність, непримиренність до ворогів Вітчизни» [6].

Дошкільне дитинство є надзвичайно важливим періодом у становленні особистості. Саме в цьому віці в дошкільника закладаються першооснови свідомості й самосвідомості; розпочинається процес національно-культурної ідентифікації, а саме усвідомлення себе як частини української нації. Разом із тим, дошкільний вік має свої потенційні можливості для формування вищих моральних почуттів до яких і відноситься почуття патріотизму. Психологи та педагоги вважають, що найсприятливіший вік для початку формування патріотичних почуттів дитини – п'ятий рік життя, коли активізується інтерес особистості до соціального світу, суспільних явищ, близького оточення. Однак, навіть в старшому дошкільному віці діти ще недостатньо усвідомлюють, що таке «патріотизм». Патріотизм – це природна прихильність і любов до рідної землі, мови, культури; глибоке моральне почуття, показник і виразник найвищих проявів духовного світу людини [4].

Спрямованість національного виховання на загальний особистісний розвиток дитини, його неперервність у педагогічному процесі, багатоманітність напрямів і методів вимагає високої професійної та моральної культури вихователя, гуманістичної спрямованості його педагогічної діяльності, вміння розуміти дитину і діяти спільно з нею. Результатом такої роботи може стати високий рівень національної вихованості дітей – здатність до самовдосконалення.

На жаль, на сучасному етапі дорослі, насамперед батьки, інколи педагоги, формують хибне розуміння дітьми поняття «патріотизму». Фарбуючи паркани у кольори прапора, прикрашаючи дитячі майданчики, дерева та особисті речі жовто-блакитними стрічками, дорослі акцентують увагу дошкільників на яскравих зовнішніх атрибутах, на «показному» патріотизмі, а не на справжніх патріотичних

цінностях. Тому важливим завданням патріотичного виховання в дошкільних навчальних закладах є прищеплення дітям чіткого усвідомлення національної самоідентичності, що проявлятиметься через формування знань про українську історію, народну культуру, звичаї та традиції.

У період дошкільного дитинства закладаються основи свідомості і самосвідомості (дитина усвідомлює суспільні цінності, починає керуватися в своїй поведінці моральними нормами). Зокрема, цей час є найсприятливішим для формування у дитини першооснов національної самосвідомості, які включають розуміння своєї приналежності до нації, пробудження любові та поваги до власної мови, традицій, символіки, народження фундаментальних рис національного характеру.

Отже, одним із пріоритетних напрямків роботи дошкільних навчальних закладів є формування у дітей національної свідомості, гідності, основними складовими якої є забезпечення належного народознавчого розвитку, надання знань у всіх сферах життєдіяльності дитини з народознавчим мотивом.

Список використаних джерел:

1. *Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук. – К.: Видавництво, 2012. – 26 с.*
2. *Богуш А. М. Українське народознавство в дошкільному закладі: навч. посіб. – 2-ге вид., переробл. і допов. / А. М. Богуш, Н. В. Лисенко. – К.: Вища школа, 2002. – 407 с.*
3. *Гавриш Н. Національно-патріотичне виховання у ситуації соціального неспокою: змінюємо підходи / Н. Гавриш, К. Крутій // Дошкільне виховання. – 2015. – №8. – С.2–7.*
4. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія «Педагогіка. Соціальна робота». – Ужгород, 2005. – №8. – 239 с.*
5. *Русова С. Дошкільне виховання / Софія Русова. – Катеринослав, 1918.*
6. *Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори. В 5-ти т. – Т.3. – К.: Рад. шк., 1976.*

Бурсова С.С.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ОСНОВИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ПЕРШОГО РОКУ ЖИТТЯ

У статті обґрунтовано ефективність та доцільність використання масажу та гімнастики з дітьми раннього віку. Розглянуто прийоми масажу та гімнастики, які застосовуються у різні періоди першого року життя.